

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpisane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo trislojna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Agonija carizma. — Nekoliko besed o obrtništvu. — Volilna reforma. — Strankarska blagajna nemške socialne demokracije. — Štajersko: Razno. Primorsko: Na razpotju. Razno. — Kranjsko: Razno.

Agonija carizma.

(K umiranju samodržstva v Rusiji.)

Metoda in način vladanja carskega birokratizma sta v podrobnosti že od nekdanj mnogokrat skrajno zvito preračunjena, medtem ko so njegove osnovne misli in cilji čudovito preprosti. Kdor gleda samo na podrobnosti, se mora res čuditi ruski politični spretnosti; kdor pa gleda na velike odločilne poteze, je začuden nad to enostavnostjo, ki je vse kaj drugega kakor ženialnost: narekovana po resnični zaslepljenosti in nezmožnosti, razumeti težkočo položaja ali pa po oni barbarski brutalnosti, ki živi v primitivnem prepričanju, da zadostuje pest, nagajka, puška, kanon, ječa in vislice za vsak položaj in razmere. To so sredstva, s katerimi je prenapolnjena politična lekarna uradne Rusije, tako za politiko na znotraj kakor zunaj.

Odtod tudi dejstvo, da ni mogla rešiti ruska vlada nobenega težavnjšega vprašanja. S temi sredstvi je pač zmagovala nad svojimi nasprotniki, dokler so stali ti v priprostosti še pod njo, kakor pa je zadela na više stoječe, je morala pasti: katastrofa je bila neizogibna. Zmagovala je nad svojim ljudstvom, dokler je ždelo to v temi, pirovaje nad uspehi, ki jih je dosegla pri kulturno nizko stoječih pastirskih narodih srednje Azije. Rešitev balkanskega vprašanja in turškega problema je presegala moči peterburške politike — vzlic mnogoterim posameznim prav na prekanjen način doseženim uspehom. Naravnost sramotno je podlegla v Vzhodni Aziji pred razmeroma majhnim modernim kulturnim narodom Japoncev in znal se je dvigniti nad vso ofielno Rusijo celo jedva trimilijonski narod Fincev, katerim je podpisal car take reforme, kakor jih nima nobena druga evropska država (n. pr. volilno reformo za ženstvo).

Nedavno umrli general Trepov je prav posebljal ofielno rusko politiko, ves carski princip: iznajdljiva zvitost in brezobzirna brutalnost — to sta bila dva faktorja, s katerima je znal razpolagati. Bil je brutalen iz političnega principa, iz politične omejenosti in ne iz veselja nad brutalnostjo, ker je smatral to kot svojo dolžnost in ne kakor mnogo njegovih sovrstnikov in tekmecev, ki živajo uprav hudičovo veselje pri tem, če jim je dana prilika, prelivati kri sočloveka, ki jih tira do svojih zverinskih ukazov gola dobičkarija, želja prikupiti se na zgoraj in kakor se imenujejo še podobni izrazi barbarsko čutečega srca.

Globok vpogled v razmere mora imeti vsak samodržec, da spozna, da je vzdržavanje absolutizma vsaj v gotovem času — ako ne vedno — zločin proti državi in neumna brezmiselnost z ozirom na lastno dinastijo. Nikolaj II. pa je prepričan, da ni njegova namera, oklepati se slej kot prej absolutizma, niti zločinska niti brezmiselnost. Ampak on, kakor njegova okolica

živi v prepričanju, da je to ljudstvo, ki zahteva le svoje pravice, zločinsko in brezmiselnost. Zato imajo tudi vsi popusti, ki jih dovoli car v raznih manifestih ruskega narodu, samo iluzoričen značaj. Saj je vedno tako, da človek tega ne drži, kar je obljubil v trenutni stiski in prisiljen, ampak prelomi besedo, čim se mu nudi prva prilika. Zato je carska vlada kaj hitro krenila s pota parlamentarizma, ker upa, da se ji na ta način najprej posreči, vrniti se zopet k nekdanjemu samodržstvu.

Car in njegovi svetovalci ne čutijo, da je vsako upiranje proti podelitvi ljudstvu tega, kar mu gre, zaman in da tira le v gotovi pogin. Enkrat mora priti ura obračuna.

Dumo je poslal car domov in lahko rečemo, da je postalo s tem nemogoče, nadomestiti absolutizem s parlamentarno ustavo brez revolucionarne prekucije. Car sam je zaprl s svojo politiko pot k ljudstvu, odkar potiska tudi vlada kadete (= imenovani po kraticah K. D.: konstitucionalni demokratje) v tabor revolucije. S preganjanji kadetov so jim utisnili pečat revolucionarjev, kar niso bili doslej niti po svojem političnem prepričanju, niti po svojem socialnem stališču: kot stranka posestnikov, ki ima svoje težišče v gibanju zemstev.

Carska politika je dosegla, da je morala postati večina prve dume, ki je imela za seboj večino ljudstva, in ki je bila carska, proticarska. In tako stoji vlada pred alternativo: ali zmagujoči absolutizem ali zmagujoča revolucija.

Da obstoji samo to dvoje, je jasno in sledi samoposebi še iz drugega. Ker se zdi carju nemogoče vladati skupno z revolucionarji in ni mogel deliti vladarske oblasti niti s kadeti, in celo niti s skupino grof Heyden-Lvov, je tudi sodelovanje s parlamentom, ki nosi zdaj tako znamenje, izključeno. Car Nikolaj in parlament je danes v Rusiji dvoje nezdružljivih pojmov.

Uspehi carske politike niso drugi, kakor nasilno tiranje kadetov v tabor revolucionarjev, po drugi strani daje z vedno novimi nasilstvi napram ljudstvu nova sredstva puntarjem v svrhu svoje agitacije.

Da bi se pod takimi pogoji posrečilo carizmu, zadušiti opozicijo s krvjo, je brezmiselnost: njegova politika ni samo zločinska, ampak meji že prav na idiotizem, na brezumnost. Recimo, da zločin ne najde v politiki vedno svojega maščevalca, borniranost pa se gotovo poplača.

Najstrašnejši terorizem je uvedel Pleve in s tem je padla odločilna kocka. Pleve je sicer končal kot žrtev atentata, sistem njegov velja še danes in je privedel do razmer pod Stolipinom, ko se je revolucija razvila tako, kakor še nikdar poprej.

Tega morda ni bilo treba. Da so sedeli na vladnem stolu drugi možje in da so večali moč vlade s tem, da so pritegnili k postavodajstvu vedno širše mase ljudstva, bi ne prišlo tako daleč. Ali carska politika je udarila baš v nasprotno smer. S terorizmom je ubila zadnjo iskro upanja, ki je še tlela v ljudstvu do carja, mase ljudstva je prignala k revolucionarjem. Boječi so postali pogumni, drugi dajejo potrebna sredstva, kogar pa je tiral fanatizem nove ideje

vsled početja od zgorej k obupu, se ne straši pred nobenim činom.

Tak je položaj, odkar je bila duma razgnana. Sporazum je onemogočil car: na nesrečo svoje dinastije in svoje dežele.

Še ima v tem boju na svoji strani precej oborožene sile, ali podlaga tej organizirani moči je zrušena, in tem bolj se omaje, čim dlje trpi boj. Sto milijonov ljudstva, ki je razjarjeno do take mere, kakor je je prignala carska vlada, ni mogoče krotiti niti s poživljenim vojaštvom, niti s policaji, ne z drugačnim nasiljem.

Carizem je danes na smrtni postelji, v agoniji.

Nekoliko besed o obrtništvu.

Zlati časi obrtništvu so že davno minuli. Industrija, ki se razvija s tako silovitostjo, je prinesla na trg izdelke, s katerih nizko ceno ni mogoče nobenemu obrtniku tekmovati. Res je, da je kakovost tovarniških izdelkov vedno mnogo slabša od onih, ki jih napravi količkaj vesten obrtnik, ali masa konsumentov na to ne gleda dosti, vpoštevaje samo nizko ceno, omamljena po prvem lepem utisu, ki ga napravljaja na njo precizni tovarniški izdelek, dočim je obrtnikovo delo videti izvečine mnogo okorneje, ker je izdelano vse z roko.

Naravno, da je nastal tako klic po rešitvi obrtništvu. Razni ljudje in razne vlade so poskušale zastaviti propasti obrtništvu kak jez v tej ali oni obliki, a vsi taki poskusi so bili dosedaj skoro brez vsakega pomena. Take enquete stanejo sicer mnogo denarja, vendar se njih uspehi ne morejo imenovati več nego prav minimalni. Vzrok temu je po eni strani preslabo organizovano obrtništvu, ki kot tako ne more izzivati nobenega pritiska na merodajne faktorje; po drugi strani pa so baš slednji precej malodušni, videč da ni razvoju moderne produkcije kos nobena postava, nobena prepoved. Obrtništvu nima tako nobene zaslombe; trgovske in obrtniške zbornice pa dokaj slabo izpolnjujejo svojo nalogo napram obrtništvu samemu.

V Prusiji so take zbornice ločene. In prav po izkazih pruskega statističnega urada, sestavljenih po poročilih obrtniških zbornic, posnamemo, da je imela država, ki šteje blizu 40 milijonov prebivalcev, v celem le 677.000 samostojnih obrtnikov, poleg teh 648.000 pomočnikov in 292.000 vajencev.

Značilno pri tem je, da dela izvečine obrtnikov brez pomočnikov in brez vajencev. Število pomočniških delavcev se rekrutira v glavnem le iz večjih obrtniških podjetij, ki imajo tudi mnogo vajencev, katerih brezplačno delo izrabljajo v svoje kapitalistične namene.

Ako pogledamo to statistiko malo podrobneje, se nam pokaže nekaj zanimivega, zlasti z ozirom na dejstvo, da pruski klerikalni agrarni voditelji vedno kriče, da so oni največji podporniki in rešilci obrtništvu: baš na Poznanjskem, Pomorjanskem, Vzhodni in Zapadni Prusiji, kjer imajo le-ti največ moči in pristašev, je obrtništvu od leta do leta propadalo, v industri-

alnih delih Prusije, kakor Šlezija, Saška, Hano-veranska, Vestfalska, Porenska, Hesenska in Berolin pa je rastlo.

Obrtništvo se je zatekalo iz agrarnih dežel v industrialne. To nam kaže žalostno dejstvo — ker da bi obrtnik tekmoval s tovarniškim podjetjem, je izključeno — da je danes obrtniški stan vedno bolj ponižan v popravljalec izdelkov tovarne, ki so se skvarili v rokah konsumentov. Že danes se peča mnogo obrtnikov s tem, še več v — bodočnosti. Klaverna perspektiva se nam tako odpira, in ne odtehta je niti dejstvo, da naraščajo nove panoge obrtnikov: monterji, instalaterji za električne naprave . . . a tudi ti niso drugzega nego dopolnitev industriji.

Redkokdaj se zgodi danes, da bi namenjal oče-obrtnik podjetje svojemu sinu, ampak ga pošilja rajši v šolo. Včasih so hodili kmetski sinovi v mesta, učiti se obrtništva. Ostalaje ta navada samo še v deželah, kjer je industrija komaj v prvih povojih, kakor n. pr. na Slovenskem. Od kmetij in obrti hite delavske moči k modernim kapitalističnim podjetjem. Industrija požre tako vse.

L.

Volilna reforma.

(Nove težkoče. — Kako bo s Koroško?)

Zdaj ko gredo posvetovanja v odseku že proti svojemu koncu, se je pojavila naenkrat nova težkoča. Nemci in Poljaki, ki imajo število svojih poslancev le po skrajni krivični odmerjenosti tako visoko, si hočejo zavarovati to število z dvetretjinsko večino t. j. število poslancev je mogoče izpremeniti le tedaj, če glasuje za to $\frac{2}{3}$ vseh poslancev. Naravno, da se tej nameri protivijo tako Čehi in Malorusi (Ruteni) kakor Jugoslovani, ki upajo, da pridejo v novo zbornico resnejši ljudje in boljši demokratje in hočejo to priliko porabiti, da predlože zbornici pravičnejši načrt kakor je sedanj. Vlada si seveda na vse kriplje prizadeva, da doseže sporazum in ublaži nasprotstva. Kot kompromisni predlog predlagajo, naj ima sedanja reforma vsaj 20—25 let, kot varstvo dvetretjinsko večino. Nemci upajo, da so v tem času že dovolj Slovanov raznarodili in si potem laže ohranijo toliko poslancev, kakor jih imajo sedaj.

Značilno je, kako so pridobili Nemci na svojo stran Poljake. Posredoval je nemški minister Prade s tem, da je slikal grozno nevarnost, ki preti, če se ne stavi zahteve po dvetretjinski večini — Poljakom. O Nemcih je seveda previdno molčal.

Do kakih pozitivnih rezultatov še niso privedla pogajanja.

* * *

Zopet je nastopil v odseku dr. Tavčar. Predlagal je, da naj se prekliče sklep glede Koroške in se prične s ponovnim pogajanjem, ki naj ima namen, izločiti troje industrielnih okrajev iz slovenskega volilnega okraja in jih priklopiti celovski okolici. Ti industrielni kraji so namreč polni nemških delavcev, ki bi brezdvomno volili nemškega kandidata, tako da pride slovenski kandidat v nevarnost.

Dr. Tavčar je stavil ta predlog, ne da bi imel enega poslanca v odseku zagotovljenega, da ga podpira pri glasovanju. Taka lahkomi-selnost je v takem trenutku, da rabimo najrah-lejši izraz, najškandaloznejša. Dr. Tavčar, ki še vedno reflektira na naslov moža in politika, ni postal drugo nego navaden enfant terrible. Na Dunaju pravi, da se poteguje za Korošce, v Ljubljani, da hodi v odsek samo „nagajat“ . . . Dobro, da nimamo več Tavčarjev.

Svoj predlog pa je nato umaknil, ker ga je v to pregovoril dr. Ploj, češ, da je prejela Slo-vanska Zveza (njeni predsednik dr. Šusteršič) iz Koroške mnogo gradiva, ki bo tvorilo podlago posvetovanju vseh slovanskih poslancev in naj ima namen, poskusiti storiti v tej zadevi s k u p e n korak. V torkovem posvetovanju leži torej precej odločilnega za slovenske Korošce.

Strankarska blagajna nemške so-cialne demokracije.

Nobena stranka na svetu nima tako izborne organizacije kakor socialno demokratična, zato tudi nobena toliko uspehov ni imela, kakor ravno ta. Dočim se boré pri meščanskih strankah iz-večine le poedinci za svoje pristaše, je znala postaviti socialistična vso maso v boj za skupni interes. Podoba takega boja, ako se ji mirnim potom ne pokaže uresničenje svojih zahtev, je štrajk.

Socialna demokratična stranka postaja od dne do dne večje podjetništvo. S tem ji ne mi-slimo seveda ničesar očitati, ker vemo, da niso stranke nič drugzega nego organizacije v svrhu dosege političnih koristi, česar se brez financ ne da izpeljati. S takim strankarskim premo-ženjem, nabranim vinar po vinarju kot davek svojih članov, ne razpolaga nobena druga na-predna stranka. Klerikalne organizacije stanejo seveda ogromno višje svote, kakor jih imajo katerekoli druge, ali ta denar ni nabran nepo-sredno kot strankarski davek, ampak pride do političnega izraza šele potem, ko je prišel že iz več rok, povsodi pod kakim namišljenim na-menom.

Račun, ki ga je položila uprava nemške socialne demokracije malo pred svojim stran-karskim shodom, nam kaže sledeče število:

	dohodki	stroški	
1903—4	620.000 mark	362.000	preb.: 258.000
1904—5	723.000 „	499.000	„ 224.000
1905—6	811.000 „	880.000	izg.: 69.000

Dohodki so rastli od leta do leta, vendar niso ti sorazmerno s strankarskim davkom, ki je ostal skoro neizpremenjen:

1903—4	300.000
1904—5	295.000
1905—6	297.000

pač pa so se množile svote, ki jih je prejela stranka od svojih podjetništev, katerih do-hodki so stopnjevali v zadnjih treh upravnih letih tako:

1903—4	245.000
1904—5	321.000
1905—6	407.000

Iz tega vidimo, da je mogla pokriti uprava komaj tretjino svojih izdatkov z dohodki, ki jih je prejela kot strankarski davek, in da so prinašala druge dohodke strankarska podjetja: časnikarstvo in knjigarne. S tem da zadosti stranka želji svojih članov po čtivu, si dela obratna sredstva. Odtod nam bo tudi razumljiv primanjkljaj, ki ga kaže obračun za minulo poslovno leto. Največ je izdala stranka teh stroškov kot posojilo. Lani so iznašala ta le 84.000, letos celih 328.000 mark, naloženih v obče v novih časnikarskih in književnih pod-jetjih, ki se gotovo dobro obrestujejo, tako da narastejo dohodki nemške socialne demokracije v najkrajši dobi do enega milijona.

Dobiček, ki si ga delajo njih časnikarska in književna podjetja, pa pride odtod, ker kon-zument več plača, kakor znašajo v istini na-pravljavni stroški. Ti dohodki, ki jih dobiva tem načinom, so njeni indirektni strankarski davki.

Štajersko.

Nova stranka na Štajerskem je predmet vseh listov. Klerikalni jo napadajo, Slovenski Narod pa meni, da jo mora braniti. Morda se zgodi to vsled tega, da bi kdo menil, to je vse „naše“. Sicer pa nihče ne more nobenemu listu braniti, pisati o novi stranki — tudi ne Domo-vini, in še posebej, če je ta iz Celja, kjer je doma ona zloglasna slogarska politika. Sloga in brezdelica: tu mečejo vse to v en koš. Nova stranka nima dosedaj še svojega glasila, zato je tudi jako značilno za slovenske žurnalistovske kavalirje, ki napadajo stranko, ko dobro vedo, da se ta še zdaj nikjer braniti ne more. V bistvo brošure, izdane po novi stranki, še ni seveda nihče posegel. Napadajo razne osebe in store, kakor da razpravljajo o oni — knjižici. Ta trik dobro poznamo. Vdomačil ga je ljubljanski Slo-venski Narod.

Notar Baš iz Celja je, kakor zatrjujejo, definitivno odložil vrhovno uredništvo pri D o m o v i n i. Da je slabši odstopil in prišel boljši, se ne more reči; po tudi ne obratno.

Zveza slov. posojilnic v Celju je imela minuli četrtek svoj občni zbor. Pri debatah je pronicala tu in tam zadeva glede nove stranke. Predsednikom novemu odboru je bil izvoljen advokat Vrečko iz Celja, podpredsed. advokat Srnc. Dr. Vekoslav Kukovec ni prišel več v novi odbor. Baje tudi v zvezi z novo stranko.

Učitelji laškega okraja so si ustanovili svoje društvo ter bodo prvič zborovali novembra meseca t. l. Sedaj ga ni okraja na slovenskem Štajerskem, ki ne bi imel lastnega svojega učit. društva.

Zvišanje deželnih naklad na pivo. Razni časopisi poročajo baje iz zanesljivih virov, da je pri našem deželnem odboru že izdelan načrt, da se zvišajo deželne naklade na pivo. Proti tej vrsti konsumnega davka ne bi oporekali, če ne bi isti zadel namesto pivovarnarjev le srednje in nižje sloje.

Glavar v Ptujju A. Underrain pl. Meysing je odšel od nas na svoje novo mesto kot na-čelnik trgov. obrt. oddelka pri graškem namest-ništvu.

Vinska trgatev v mariborski okolici je letos prav živahna. Ljudje so pričakovali od novih ameriških nasadov letos obilega sadu, pa je vse od suše in drugih vremenskih ne-zgod odrevenelo in nezrelo odpadlo. Kjer so veliko škropili, imajo srednje dober pridelek, ki pa za lanskim daleč zaostaja. Beda med kmečkimi vinorejci, ki imajo od vina svoj edini dohodek, je velika.

Za pogorelee v Radmirju v Savinjski do-lini je nabranih in izkazanih doslej 1897 kron 90 vin.

Trte naprodaj. I. štajerska trsničarska zadruga v Juršincih ima na prodaj par stotisoč cepljenih trt zajamčeno prve vrste po 160 kron za 1000 komadov. Trte se lahko pogledajo pri Jan. Šegula v Hlaponcih, uro daleč od že-lezniške postaje Možganjci pri Ptujju.

Delavci v sevnjski tovarni za izdelovanje kopitov so pričeli štrajkati. Stvar ima zgolj go-spodarski značaj, vendar so čutile oblasti posta-viti se na stran izkoriščevalcev in poslati proti delavcem orožnike, ki so nastopali celo z golimi bajoneti proti štrajkujočim.

Voznik in treznost. Franc Šumenjak, pre-vžitkar iz Polenšaka je nameraval iti v Haloze. Bil je precej vinjen in še bolj omamljen, ker je dobil pred leti na glavi težko telesno po-škodbo. Kljub temu se je po noči že proti jutru peljal naprej, pa na vozu zaspal. Konj je šel mirno po cesti naprej, dokler ga ni neka de-klica, ki je prišla nasproti, z bičem udarila. Takrat je konj poskočil in zdirjal v stran proti nekemu bajaranju. Konj je zbežal v vodo in je pri tem prevrgel Šumenjaka z voza. Ljudje so sicer hitro prišli na kraj nesreče, a so se v prvi vrsti pobrigali za konja in voz, tako da je po-nesrečenec umrl.

Lahkomiselno zidanje. Posestnik Bri-novec si je postavil pri svojem gospodarskem poslopu steno, ki je pa bila tako slabo zidana, da se je pri prvi priložnosti, ko se je na njo naslonil pri obešanju koruze, zrušila. Za steno se je igrala njegova triletna hčerkica, na katero se je stena zrušila. Mrtvo so potegnili izpod razvalin. Vrh vse žalosti se bo moral oče še pred sodnijo zagovarjati.

Stekli psi se še vedno klatijo po Celju in okolici. V nedeljo je neki posestnik iz Gornje Hudinje ustrelil ter v Celje pripeljal v živino-zdravniško ogledovanje steklega psa, ki je malo prej ogrizel njegovega otroka.

Primorsko.

Na razpotju.

Interesantno! Kdo bi si mislil! „Slovenec“ se radi tega jezi in glasilo tukajšnih klerikalcev „Novi List“ je že dalo izjavo, da ne vdobi pri prihodnjih političnih volitvah dr. Ribařniti enega glasu od kato-liškomišlečih tržaških Slovencev.

Kaj za to? Ibis redibis nunquam peribis in bello*). Tako je prorokovalo delfiško proročišče, pa ni nikamor postavilo ločilnih vejic in imelo je vedno prav. Enako postopa politično društvo „Edinost“. Razlika je le ta, da ve „Edinost“ že vnaprej, da se stvar gotovo izjalovi, če jo prevzame ona v svoje področje.

Taka usoda zadene ríemanjsko vprašanje; tudi shod v „Narodnem Domu“ v prilog koroškim Slovenceem ni družega nego prazna fraza, galatejev poklon solzicam voditeljev koroških Slovencev, ki hočejo pokazati svetu, da razun njih so vsi drugi krivi, ako so tamošnji narodnjaki do sedaj — spali. Gospod dr. Ribař je namreč povedal, ko je odgovarjal socialističnemu govorniku, da vedo oni že naprej, da ne bo imel shod nikakega vpliva v prilog Koroške in da se obstrukcija sploh ne bode izvršila. Lepe besede politika, ki se postavi v pozo osvoboditelja koroških Slovencev. Toda kaj za to! Tržaškim Slovenceem je lenoba že prirajena, vsakdo veruje rad v to, kar govori drug, da se mu le ni treba truditi spoznati stvari v pravi luči.

Vsak je rad narodnjak starega pokolenja, ker je to najlažje politično prepričanje. Ni čuda tedaj, da je bila rezolucija, stavljena na omenjenem, shodu sprejeta, ter da so glasovali za njo tudi ljudje, ki so takoj drugi dan izjavljali svoje načelno nasprotstvo proti rezoluciji. Seveda so vsi trije narodni govorniki olupšavali svoja izvajanja z jako lepodonečimi frazami. Tak način vplivanja na politično nerazsodno maso je jako važen činitelj tržaških narodnih shodov, ki postavlja včasih priredbo v prav diametralno nasprotstvo tega, čemur je namenjena. Ali kaj briga to edinostaše? Pokaži mi figo, o kužek, če si upaš, in jaz ti že povem, kdo sem!

Razvidno je tedaj, da je jeza prijatelj volilne reforme radi shoda tukajšnjih narodnjakov prav nepotrebna, kajti na stvar, za katero je bil prirejen, ne bo imel nikake vplivne moči, niti na izid iste. Ali za resnega politika, ki opazuje maso, tvorečo večino tržaškega slovenskega prebivalstva, razvijajočo se polagama in neopaženo do politične samostalnosti, ima shod, ki se je vršil 23. m. m. v tržaškem Narodnem Domu, popolnoma drugi pomen, in zelo kratkoviden politik je vsakdo, ki polaga srečo in pogoj svojega obstanka na prosto glasovanje take večine, kakoršno je tvoril omenjeni shod. Tudi tista masa, ki se komaj zaveda teme, ki jo obkrožava, je podlegla vplivu zvenečih besed, tudi ona je glasovala, ali kdo more zagotoviti, da bo ona na isti strani tudi tedaj, ko bo stala pred drugimi dogodki, osamljena in proč od vpliva govornikov. Kdo ve, koliko število je bilo na shodu takih, ki so sicer tudi glasovali za rezolucijo, a ki tajno se vesele izjave „Novoga Lista“, za katero je bilo treba le namigniti. Trebalo je le tistih par besed gospoda Ribařa in tržaška toli hvalisana sloga je prešla v arhiv zgodovine.

„Narod se je razdelil v dva tabora“, bi rekel nekdo. V tem oziru je shod veliko večjega pomena nego za stvar, za katero je bil prirejen. Kdo je, ki bi trdil, da misli „Slovenec“ res na volilno reformo sedaj ko polemizira z „Edinostjo“? Klerikalizem je potrkal razkrinkan na vrata. Znano nam je, da on ne računa s simpatijami, tudi se ne zmeni za narodno slogo, ker deluje on za drugo slogo, katerej bi želel videti pokornega in podleženega ves svet, brez izjeme narodnosti. Znano nam je tudi, da je veliko bolj praktičen v izvrševanju svoje misije in da ima za to tudi dovolj moči.

Nastane sedaj vprašanje, kaj prično zdaj ti naši breznačelni narodnjaki. Ali bodo še tako otročji, da bodo — po eni strani iz strahu pred socialno demokracijo, po drugi iz strahu pred klerikalizmom — hodili po svetu s starim testamentom pod pazduho, učiti sloge? Sloge, ki pomenja dejanski brezdelico. Ali se bodo držali sedanjega ljubimca? Napačno bi bilo pač oboje.

Ni danes moja naloga, da bi prorokoval prihodnost sedanji narodni stranki v Trstu. Uvidi pač lahko vsakdo, da je tudi tukaj konec

*) Pojdeš vrneš se nikdar ne pogineš v vojski. Če se postavi vejica za „ne“, dobi prorokovanje pomen: „vrneš se nikdar ne“, če stoji vejica za „vrneš se“, pa nikdar ne pogineš v vojski.

one vsezaverodomesarske politike. Tržaški voditelji morajo ali z dr. Šusteršičem, ali pa zavreči vse skupaj in pričeti novo delo na podlagi zavednosti in odkritosrčnosti, izobrazujoč tisto narodno maso, ki se jo danes izkorišča v svrhe slovenskega meščanskega kapitalizma. Tu pa imamo danes stranko, ki se niti ne zaveda svojega kritičnega stališča, in ne uvidi, da pomeni zadnji nastop v Narodnem Domu konec sloge.

V Trstu 10. oktobra 1906. r—r

Jadranska banka se preseli 15. t. m. v svoj lastni dom v ulici della Cassa di risparmio št. 5 na oglu ulice San Nicolo. Tu otvori banka tudi svojo menjalnico. Tako se le-ta denarni zavod razvija nepričakovano hitro in vsestransko. Druga emisija za 1 milijon je obsegala 2500 akcij po 400 K. Uspeh subskripcij, ki so se, kakor znano, zaključile s 15 avgustom t. l., je bil zelo ugoden, ker je bilo podpisanih 4500 akcij. In vendar se je tudi za drugo emisijo angažiralo le malo slovenskega kapitala iz kranjske dežele. Želeti bi bilo v vsestranskem interesu, da se vsi slovenski trgovci oklenejo Jadranske banke, kar se dosedaj žalibog še ni dogodilo. Vsa potrebna pojasnila, bodisi pismeno ali ustmeno daje banka drage volje in brezplačno.

Izlet na Slavnik (1029 m) priredi tržaška podružnica „Slov. plan. društva“ v nedeljo, dne 21. oktobra. Odhod iz Trsta z vlakom do postaje Podgorje. Povrat na Herpelje. Slavnik je eden najlepših vrhov bližnjega istrskega pogorja ter se odlikuje zlasti z obširnimi razgledom na morje, Istro, Kras ter razne skupine visokih planin. S tem otvori podružnica zopet dobo jesenskih izletov, ki obetajo biti po zabavni prireditvi enaki svojim prednikom.

Sestre Previdnosti zidajo velikansk samostan in šolo, v kateri se bodo slovenska in italijanska dekleta ponemčevala — kajti šole bodo nemške. To bode že tretja nunska šola v Gorici. Ursulinke imajo italijansko, „vboge šolske sestre“ in „Sestre Previdnosti“ pa vsake svojo nemško dekliško šolo. Živela slovensko italijanska zabitost, ki nemške sestre tako dobro redi — in tako zdatno preči razvoj v resnici slovenskega družabnega in rodbinskega življenja.

Grofa Lanthierija, lastnika graščin Vipava, Rihemberg in Gorica toži njegova hči (ki se je poročila pred časom z nekim nemškim oficirjem in ji je oče baje ob tej priliki obljubil grad Vipavo, a obljubo zdaj noče držati), da ji prepusti poldrug milijon kron vredni grad Vipava. Grofov zastopnik je dr. Triller, njene hčere dr. Tominšek.

Od tržaškega deželnega sodišča. Njega predsednik Mihael Urbančič, dvorni svetnik, je prosil za vpokojenje. Vitez Defacis, predsednik okrožnega sodišča v Gorici bo baje njegov naslednik.

Napad na svojo hčer. 47letni pek Ignacij Suvič iz Škofje Loke doma je v Trstu s silo vdrl v stanovanje svoje omožene hčere Frančiške Cukale in napadel to z železno utežjo. Ako bi ne bilo moža takoj na pomoč, bil bi Suvič ubil svojo hčer. Vzrok tega je staro sovražstvo med Suvičem in Cukaletom.

Na Rožicah pri Gorici se je te dni utaborila tolpa cigánov, ki se bavi s popraviljanjem kotlov. Tej tolpi sta zmanjkala dva konja. Aretovali so cigana Tomaža Hudoroviča, ker leti na njega sum, da je konja ukradel.

Kranjsko.

Osebnosti. Davčni pristav Rajmund Mlejnik je premeščen iz Radovljice v Kamnik, davčni pristav Tomaž Tavčar iz Mokronoga v Radovljico ter davčni pristav Alojzij Mazgon iz Kamnika v Mokronog. Oficijal pri finančnem ekonomatu v Ljubljani, Mihael Frančič, je imenom ad personam za glavnega davkarja in ostane v Ljubljani. — Glavni davkar v Kamniku Grundner je vložil prošnjo za upokojenje. — Definitivni učitelj na II. m. deški slov. šoli v Ljubljani Ivan Bernot je imenovan za strokovnega učitelja v X. činovnem razredu na

tukajšnji umetno-obrtni strokovni šoli. Definitivna učiteljica gđ. Pavla Buh v Sostrem pri Ljubljani je imenovana za pomožno učiteljico na rudniško šolo v Idriji.

Akademije redni očni zbor se vrši v soboto, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v hotelu „Ilirija“. Na dnevnem redu so poročila odborikov o društvenem delovanju, sprememba pravil, načrt društvenemu delovanju v bodoči sezoni in slučajnosti. — Lani ob tem času je pričela Akademija že s predavanji.

Pobratimija — ali kaj? Slov. Narod in Učit. Tovariš priobčujeta sledečo izjavo, o kateri se hočemo še prilično obširneje pečati: „Učiteljski Tovariš“ je prinesel dne 20. julija t. l. članek pod naslovom: „Učitelji in politika“. V tem članku napada pisec brez povišja g. dr. Ivana Tavčarja, o katerem ve slovensko učiteljstvo, da je že mnogo storil za učiteljski stan. Podpisano uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ obžaluje ta napad. Kot odgovor na ta članek je prinesel „Slovenski Narod“ dne 1. avgusta t. l. članek z napisom: „Odkritosrčna beseda“. V tem članku se hudo in po krivici napada ves učiteljski stan. Podpisano uredništvo „Slov. Naroda“ obžaluje ta napad ter izjavlja, da so neosnovane dotične trditve. Za uredništvo „Slovenskega Naroda“: Dr. Ivan Tavčar s. r. Za uredništvo „Učiteljskega Tovariša“: Engelbert Gangl s. r.

Slovenska opera stoji letos na taki višini, kakor morda že leta ne. Tudi Nemci so si napravili svojo opero, ki pa ni postala družega nego gola blamaža. V slovenski operi so peli v petek — in ponove še mnogokrat — Bizejeve Biserre. Bizet (rojen v Parizu 1838, umrl 1875) je bil znan slovenskemu občinstvu do zdaj le po svoji operi Karmen, ki je bila v Parizu prvič peta v Salle Favart leta 1875, kajpada brez posebnega uspeha — kdaj je bil še kak velik umetnik dostojno priznan za časa svojega življenja? Šele kasneje, ko so jo vprizorili na Dunaju, Berlinu (1800), Bruslju, Parizu (1883) so jo bole razumeli. Bizet pomenja v operni glasbi v gotovem smislu neko nasprotstvo z velikim nemškim glasbenikom Wagnerjem; k učencem njegove šole, imenovani Veristi, spadajo zlasti italijanski komponisti Puccini, Leoncavallo, Mascagni. Zadnja dva je čulo slovensko občinstvo pred nekaj dnevi na našem odru; Puccini je znanec iz prejšnjih let. Dočim mika v Karmen ona španska barva značilnih melodij, ki so postale po svoji izborni harmoniki in ritmiki last vseh kulturnih narodov, so Biseri, kot mnogo kasnejše delo, predvsem lepega lirskega značaja, po svoji vsebini mnogo globlji. O premieri sami nam poroča naša poročevalka: Sopran Skalove kakor ponavadi — izborna pevka. Njeni tresljaj je bil tako krasno čist, da ga še nisem kmalu čula. Pl. Rezunov je dober tenorist, samo njegov izgovor ga izda, da je Rus. Pravijo, da ga tudi Hubad hvali — vsekakor važno priznanje. Sopran in tenor sta vedno sigurna, česar o Ouředniku ne morem trditi. V enomer gleda kapelnika, tako da mi ni prav nič dopadel. Betetto je pel svojo partijo jako dobro. Sploh razpolaga z jako lepim in močnim basom, ki mu manjkajo le še nekatere finosti. Zbor je dober. Omenila bi še, da je gospod Ouřednik nekaj taktov precej skvaril. Žal, da sem opero prvič slišala in mi niso posamezne arije pobleže znane.

Na Jesenicah dobe lekarno. Tudi obč. svet se je izrekel. — Zahteva v neverjetnem razvoju se nahajajočih Jesenic je bila res nujna.

Železnica Trebnje-Mokronog. Ker se hoče ta stavba zopet zavleči in ker se Mokronogu boleta kolodvor celo uro od trga, pojde te dni deputacija obč. odborikov, trgovcev, obrtnikov in tržanov v Ljubljano k dež. odboru, da se izprosi kar najbolj hitro obljubljeno železnico in pa kolodvor tik trga, ker drugače bi bila železnica za Mokronog brezpomembna.

Na ljubljanski grad se je preselil šolski muzej slovenske učiteljske zveze.

Redni občni zbor „Društvene“ godbe vrši se v petek 19. oktobra t. l. ob osmi uri zvečer v salonu hotela „Ilirija“ z običajnim dnevnim redom. Čestiti gg. člani se prosijo, da se istega polnoštevilno udeleže.

Ljubljana dobi popolneno razsvetljavo. Dosedanja električna je mnogo prenezadostna. Poleg žarnic napeljejo še plinove Auerjeve svetilke.

„Küss' die Hand!“ Dandanes, ko se vse organizuje, spomnili so se tudi kranjski industrijalci, in so se organizovali v svojem društvu. Kapitalu namreč sedanjí družabni red še ne daje s sistemom samim dovolj moči, treba ga je še posebej „organizirati“. Na ustanovnem shodu se je mnogo čakalo, čemur se ni čuditi, če se pomisli, da kapitalistična sociologija zadostuje možganom, katerih vse duševno življenje se omejuje na adicijo in multiplikacijo. Za paradu je industrično „moč“ prišla pozdravit kajpada tudi vlada; saj je kapital, kakor znano tudi priznana „Stütze des Throns und Altars“. Ker je šel deželni glavar pl. oča Detela tisti dan ravno na štruktje, ga je zastopal deželni nadsvetnik M. Zamida na shodu. Ker je deželnega odbora uradni jezik slovenski, pozdravil je M. Zamida zbor v nemškem jeziku, ker se gre za princip namreč, sicer bi kdo utegnil misliti kaj drugega. — Mnogo Slovencev ima tudi tisto lastnost, še iz časa tlačanstva podedovano, da se neskončno srečnega čuti, v „boljši družbi“. Če pride potem tak človek med „višje sloje“, ne samo, da je dostopen vsaki koncesiji, ki se jo ali ki se je ne zahteva, ampak tudi dobi posebno elasticiteto v svoji hrbtenici — NB. če bi je že od preje ne imel, ali bi si je saj v dolgoletnem poslovanju ne pridobil. Zato se tudi ne smemo čuditi, če slišimo, da so se našli Slovenci, ki so dobili vabilo na shod pol ure pred otvoritvijo (dočim se je Nemce že tedne preje vabilo) lomili samega blaženstva in omedlevali neskončne sreče, ki jih je doletela. Upoštevalo se jih je potem tako, da niso volili gospodje industrijci v odbor niti enega — Slovence. Kajti ljudje „dobrih šeg“ vedo, kaj imajo soditi „von der Arbeitercan tte“, in če imajo o Slovencih svojo posebno sodbo, imajo zanjo tudi svoje posebno utemeljevanje. Našo najponižnejšo reverenco! T—s.

„Slovenec“ prinaša z njemu lastno ogorčenostjo vest, da je baje uredništvo Slov. Naroda sklenilo, prepustiti nekaterim slovenskim dijakom svoj list po kroni na mesec. Vedno smo menili, da so take zadeve stvari, ki nikogar nič ne brigajo: Narodna tiskarna krije izgubo sama, dijaki pa tudi iz svojega plačujoče tisto krono — — — ne tako Slovenec. In ti ljudje vedno pravijo, da se bojujejo za neomejeno svobodo.

Nov vodovod napravijo prihodnjo pomlad na Savi na Gorenjskem. Studencev bo deset, pipe zaprte, v najslabšem slučaju bo priteklo po dva litra na sekundo, torej vsak dan 172.800 litrov ali 9.600 škafov, če računimo na škafe 18 litrov. Na vsako osebo bo prišlo povprečno dobre tri škafe, če računimo, da bo vodovod rabilo tri tisoč ljudi.

Hôtel v II. Bistrici je prevzel neki hrvatski podjetnik. Želeti mu je obilo uspeha.

Iz Ljubljane pobegnila. Dva mlada fanta iz Ljubljane sta jo pobrisala na Dunaj in hotela odtod v Ameriko. Eden je sin nekega nemškega zlatarja, drugi njegov prijatelj. Denar sta si pridobila tako, da je vzel zlatarjev sin svojemu očetu mnogo dragotin in dvignil na oče-

tovo ime večjo svoto. Denarja so dobili pri obeh mladih nekaj nad 1000 kron.

Na novomeški gimnaziji je vpisan v sedmi razred neki 44-letni vpokojeni orožniški postajevodja kot reden učenec. Vsekako lep pojav pridnosti in ukaželjnosti.

Obstrelil je po neprevidnosti Matevž Hlebanja iz Srednjega vrha pri Kranjski gori Frana Lavtižarja. Strel mu je šel v levo nogo in je moral Lavtižar v bolnico. Hlebanja in Lavtižar sta lovila jazbece.

Tovarna za kemikalije, ki jo grade na Selu pri Ljubljani bo v kratkem zgrajena. V njej dobi dela do 800 delavcev. Seveda ni podjetje v slovenskih rokah.

Listnica uredništva: Tržaški sodrudnik —r: Prosimo, javite svoj natančnejši naslov na: F. L. Tuma, Dunaj, III. Khungasse 22, ki ima pismo za Vas že pripravljeno.

Zakonito zavarovano. Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo. **Edino pravi je Thierryjev balzam** le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolljsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3:60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 41

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini. Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medicín. drogerijah.

Izbornu zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Gdlikovana v Parizu s častnim križcem, diplomu in zlato medaljo.

Patentirana v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

Oglejte si — največjo zalogo **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobni križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnico, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. Suttner urar Ljubljana

priporoča svojo veliko, izbornu zalogo finih

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in srebrnine v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštine prosto. 26-19

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt

od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.

Tisk umetniških razglednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.